

OTSUS

Tallinn

30.12.2014 nr 5.1-5/14-036

AS G4S Eesti poolt pakutud kohustuse siduvaks muutmine ja menetluse osaline lõpetamine

1. Järelevamemenetluse alustamine

Konkurentsiametile saabus 10.07.2012 OÜ Eurex CS (edaspidi Eurex CS) taotlus, mille kohaselt oli ettevõtjal kahtlus, et AS G4S Eesti, olles turgu valitsev ettevõtja rahaveoteenuste turul, kuritarvitab oma seisundit, rikkudes konkurentsiseaduse (KonkS) § 16 p 1 ja 4 nõudeid. Seoses taotluse täiendamise vajadusega esitas Konkurentsiamet 05.09.2012 Eurex CS-le täiendava taotluse teabe saamiseks. Peale 24.09.2012 Eurex CS vastuse laekumist alustas Konkurentsiamet AS G4S Eesti (edaspidi G4S) suhtes järelevamemenetlust, millest ettevõtjat teavitati kirjalikult 17.10.2012.

Konkurentsiamet uuris järelevamemenetluse käigus mitmeid G4S-i tegevusi, mis Eurex CS-i hinnangul võisid konkurentsi kahjustada. Käesoleva otsusega lõpetatakse menetlus seoses kohustuste siduvaks muutmisega üksnes selles osas, mis puudutas G4S-i hinnakujundust käesolevas otsuses kirjeldatud asjaoludel. Ülejäänud Eurex CS-i poolt tõstatatud küsimustes teeb Konkurentsiamet eraldiseisva otsuse.

2. Otsuse adressaat

AS G4S Eesti – äriregistrikood 10022095, aadress Paldiski mnt 80, Tallinna linn, Harju maakond, 10617, põhitegevusala vastavalt äriregistrile: turvatöö (v.a avalik korrakaitse).

3. Faktilised asjaolud ja tõendid

3.1 Eurex CS-i esitatud teave

Lisaks menetluse alustamise taotlusele ja selle täiendustele esitas Eurex CS Konkurentsiametile menetluse käigus mitmel korral täiendavat teavet ja selgitusi.

Eurex CS-i hinnangul on antud asjas asjakohaseks kaubaturuks sularahaveo (edaspidi ka rahavedu) teenus Eestis, millel G4S omab turgu valitsevat seisundit, omades hinnanguliselt 95% turuosa.

Eurex CS esitas näited ettevõtjatest, kes olid küll G4S-i kliendid, kuid kellele peale Eurex CS-i poolt pakkumiste tegemist alandas G4S hindu erinevalt oma tavapärasest hinnapraktikast. Selle tagajärjel kliendid kas loobusid Eurex CS-i pakkumisest, või taganesid Eurex CS-ga sõlmitud lepingust. Eurex CS-i hinnangul kasutab G4S põhjendamata allahindluste tegemist. Eurex CS esitas näiteid läbirääkimisprotsesside kohta kliendiga, kellele G4S pakkus ulatuslikke allahindlusi. Eurex CS märkis, et G4S on teinud sarnaselt soodsaid pakkumisi klientidele, kes on käibe poolest absoluutselt erinevad. Eurex CS-i hinnangul pakub G4S teenust alla omahinna oma nn „ohustatud“ klientidele või Eurex CS-i klientidele eesmärgiga konkurent turult välja tõrjuda ning välistada konkurents ka tulevikus.

Eurex CS esitas sularahaveoga seotud protsesside ja toimingute detailse kirjelduse ning võrdluse G4S-ga, samuti selgituse oma hinnapraktika, kliendibaasi ja selle kujunemise kohta. Samuti esitas Eurex CS oma seisukoha sularahaveo ja töötlusega teenuse alustamiseks vajalikke eeltingimuste ja turutõkete kohta.

Eurex CS-i hinnangul tuleb konkurentsiolekorra parandamiseks teha G4S-le ettekirjutus G4S-i rahaveo teenustasude ja nende arvestamise põhimõtete avalikustamiseks.

3.2 G4S-i poolt esitatud teave

Peale järelevalvemenetluse alustamist saatis Konkurentsiamet 22.10.2012 G4S-le taotluse teabe saamiseks, millele G4S vastas 03.12.2012. G4S esitas teabe ja vastused Konkurentsiameti küsimustele, mida järgnevalt kajastatakse kokkuvõtlikult.

G4S esitas Konkurentsiametile sularahaveo ja –töötlusega seotud protsesside ja toimingute kirjelduse, mille kohaselt tema poolt rakendatav mudel on rahvusvahelises praktikas tavapärane. G4S-i hinnangul on G4S-i ja Eurex CS-i poolt osutatava rahaveoteenuse osutamise mudelid sarnased, erinevus on üksnes kliendi konto debiteerimisel ja krediteerimisel.

G4S-i hinnangul turutõkked või takistused turule sisenemiseks puuduvad. Aastail 1996-2002 osutas sularahaveo teenust Securitas Eesti AS. G4S-ile teadaolevalt kaaluvad väljaspool Eestit tegutsevad sularahaveo teenuste osutajad järjepidevalt Eesti turule sisenemist.

G4S esitas osutatavate rahaveoteenuste (rahavedu ja rahatöötlus) omahinna arvestused, teabe klientide kohta, kellega on ajavahemikus 2011-2012. a leping lõpetatud ja lepingutingimusi muudetud ning muu kliendibaasiga ja lepingutingimuste läbirääkimistega seotud teabe.

3.3 G4S-i klientide poolt antud seletused

Konkurentsiamet võttis seletusi ja kogus hinnapakumisi, asjakohast kirjavahetust ning lepinguid järgnevatelt G4S-i klientidelt: [.....]. Järgnevalt esitatakse seletuste tulemused kokkuvõtlikult.

Ettevõtjate antud seletustest selgus, et peale Eurex CS-i tehtud pakkumist anti senisele teenusepakkujale G4S-le võimalus omapoolne pakkumine esitada. Sisuliselt kasutati Eurex CS-i poolt tehtud pakkumist võimalusena uuteks hinnaläbirääkimiseks G4S-ga. G4S muutis seepeale hinnatingimusi ning loetletud ettevõtjad jäid tema klientideks. Üldjuhul teenuse osutamise sisulist ümberkorraldust sealjuures ei toimunud või olid ümberkorraldused minimaalsed.

Näiteks, üks klient sai 2012. a juunis Eurex CS-lt pakkumise, mis oli võrreldes seniste G4S-i hinnatingimustega soodsam. Kuigi esialgu kiirustati Eurex CS-ga lepingut sõlmima, otsustati hiljem siiski viia läbi hange ja anda G4S-le võimalus oma pakkumine teha. G4S tegi selles hankes pakkumise, mis oli samuti soodne, eriti võrreldes seniste hinnatingimustega. Hinnates mõlemat pakkumist ja arvestades pikaajalist koostööd G4S-ga ning seda, et kliendil ei olnud G4S-i suhtes pretensioone, otsustati jätkata koostööd senise rahaveoteenuse pakkujaga. Ühe teise kliendi kirjavahetusest G4S esindajaga nähtub, et talle pakuti 2012. aasta alguses [...] % soodsamat hinda 2 aasta lepingu sõlmimise tingimusel. Sealjuures märkis G4S-i esindaja [...] % hinnaalandust pakkudes, et „seni kehtinud on tegelikult õiglane turuhind“.

Seletuste kohaselt on kulude optimeerimine klientidele üldjuhul oluline, eriti nendele, kelle sularahaveo ja –töötlemise teenuse kulud on piisavalt suured. Samas olemasoleva teenusepakkuja teenuse kvaliteediga oldi rahul ning kui uued hinnatingimused osutusid ligilähedasteks Eurex CS-i pakutuga, ei peetud vajalikuks koostööpartnerit vahetada.

Konkurentsiamet võttis lisaks eeltoodutele seletusi Eurex CS klientidelt AS Piletilevi (21.05.2013) ja Maxima Eesti OÜ (24.05.2013). Need ettevõtjad on küll saanud pakkumisi G4S-lt, kuid ei ole temalt teenust ostma asunud.

4. Konkurentsiameti esialgne seisukoht 09.01.2014

09.01.2014 esitas Konkurentsiamet G4S-le oma esialgse seisukoha ja täiendava taotluse teabe saamiseks. Konkurentsiamet leidis, et olles tutvunud G4S-i poolt seni esitatud selgitustega ja menetluse käigus kogutud teabega, ei saa Konkurentsiameti hinnangul välistada, et G4S-i poolt ajavahemikus 2011-2012.a klientidele, kellele Eurex CS oli teinud oma hinnapakumised, kehtestatud rahaveo ja –töötlemise teenustasud võivad olla vastuolus KonkS § 16 p-dega 1 ja 3.

Konkurentsiamet leidis esialgses seisukohas esitatud analüüsi tulemusena, et käesolevas asjas on tooteturul vaatluse all kaks teenust: sularahavedu ning –töötlus. Kumbki nimetatud teenusest eraldi võttes ei ole asendatav muude teenustega. Sularahavedu ning –töötlust tuleks vaadelda kui üksteist täiendavaid kaupu ning neid võib konkurentsiolekorda analüüsid käsitleda ühe tervikuna. Geograafiline turg on piiritletav Eesti territooriumiga, sest Konkurentsiametile teadaolevalt ei ole asjaomaseid teenuseid piiriülevalt osutatud.

G4S omas ajavahemikus Securitas Eesti AS-i poolt 2002. a. sularahaveo ja –töötamise teenuse osutamise lõpetamisest kuni Eurex CS-i turule tulekuni antud valdkonnas 100%-list turuosa. Ka peale Eurex CS-i turule tulekut on G4S säilitanud viimaste aastate jooksul ülekaalukalt ja stabiilselt suurt turuosa, mis oli 2012. a. ca 95%¹. Käesoleval ajal on valdav osa teenuse kasutajatest Eestis sealhulgas ka kõik suuremad pangad G4S-i lepingulised kliendid. Lähtudes eeltoodust leidis Konkurentsiamet, et G4S omab nii sularahaveo kui ka –töötamise teenuse kaubaturgudel turgu valitsevat seisundit.

Konkurentsiamet, analüüsid G4S-i esitatud teavet lepingu tingimuste ja kehtestatud teenustasude kohta täheldas, et eelduslikult sarnaste klientidele rakendatavad hinnatingimused rahaveol kliendilt panka võivad oluliselt erineda, kusjuures esitatud andmete alusel oli raske tuvastada selliste erinevuste tegelikku põhjust ja majanduslikku põhjendatust. Konkurentsiamet viis selles osas läbi detailsema analüüsi kahe olulise kliendigrupi osas, milleks olid jaekaubanduskettid ja tanklaketid.

Kummaski kliendigrupis olid G4S-i teenustasud klientidele erinevad ning kummaski grupis eristus Konkurentsiameti esialgsel hinnangul üks klient, kelle teenustasud on keskmisest märkimisväärselt odavamad. Tegemist oli klientidega, kellele Eurex CS oli pakkumisi teinud ning peale seda oli G4S olulisel määral seni kehtivaid hinnatingimusi muutnud, alandades varem kehtinud lepingujärgset teenustasu hinnanguliselt ca [....-...] %.

G4S-i poolt jaekaubanduskettidele kehtestatud teenustasud olid Konkurentsiameti poolt koostatud analüüsi kohaselt erinevad. Näiteks, paberraha teenustasu jäi vahemikku [... - ...] % summast ja müntide teenustasu vahemikku [... - ...] % summast. [.....]. Konkurentsiametile seni esitatud teabest ei nähtunud sellist kriteeriumit, mis põhjendaks selliseid erinevusi. Konkurentsiameti esialgsel hinnangul ei kattunud hinnaerinevused jaekaubanduskettide ei geograafilise paiknemise ega ka suurusega. Samuti ei korreleerunud teenustasu kliendi poolt ostetud teenuse mahuga. Küll oli aga G4S-i teenustasud Konkurentsiameti esialgsel hinnangul nähtavalt sõltuvuses sellest, millisele ettevõtjale on konkureeriv Eurex CS pakkumisi teinud ning kellele G4S on sellest tulenevalt teenustasusid alandanud.

Sarnaselt jaekaubanduskettidele olid ka tanklakettide teenustasud erinevad. Ka selles kliendigrupis puudusid nähtavad põhjused selliste erinevuste selgitamiseks. Näiteks võis

¹ Äriregistrise esitatud majandusaasta aruannete andmetel oli G4S-i rahaveo ja -töötamise müügitulu, eurodes: 2010.a 9 226 258; 2011.a. 9 373 362 ning 2012.a. 8 086 412. Eurex CS-i vastav müügitulu oli 2010.a. 65 774; 2011.a. 146 959 ja 2012.a 416 326. Seega G4S-i turuosa oli: 2010.a. 99,3%; 2011.a 98,1% ja 2012.a. 95,1%.

paberraha teenustasu olla suuremal kliendil kõrgem, kui väiksemal kliendil. Sealjuures alandas G4S teenustasusid just nimelt sellele kliendile, kellele Eurex CS oli pakkumise teinud.

Konkurentsiamet märkis esialgses seisukohas, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja peab järgima konkurentsiseadusega kehtestatud piiranguid. KonkS § 16 p 3 kohaselt on keelatud võrdväärsete kokkulepete korral erinevate tingimuste pakkumine või rakendamine erinevatele äripartneritele, pannes mõne neist ebasoodsasse konkurentsiolukorda. KonkS § 16 punktist 3 tuleneb, et erinevused teenustasudes peavad olema objektiivselt põhjendatud. Eelkõige tähendab see, et erinevused teenustasudes peaks vastama erinevusele G4S-i konkreetsete klientide teenindamisega seotud kuludes. Konkurentsiameti käsutuses olnud teabe põhjal ei saa järeldada, et analüüsitud klientide teenindamise kulu oleks niivõrd erinev, et sellega oleks võimalik põhjendada erinevusi teenustasudes. Konkurentsiamet andis G4S-ile võimaluse neid erinevusi täiendavalt põhjendada. Konkurentsiamet märkis siiski, et pakkumise tegemine Eurex CS-i poolt mõnele kliendile ei saa eraldi võttes olla õigustuseks madalama teenustasu kehtestamisele sellele kliendile, sest konkreetse kliendi teenindamise kulud ei saa sõltuda sellest, kas Eurex CS on sellele kliendile pakkumise teinud. G4S-l on kahtlemata õigus Eurex CS-i pakkumistele reageerida, kuid KonkS § 16 p 3 nõuete järgimiseks peab ta seda sel juhul tegema kõikide võrdväärsete klientide suhtes, sealhulgas nende suhtes, kellele Eurex CS-i pakkumist ei ole esitanud. Vastupidisel juhul on võimalik, et mõnele üksikule kliendile suunatud hinnasoodustuste tegemine omab turgu sulgevat mõju, olles seeläbi vastuolus KonkS § 16 p-s 1 sätestatud ebaõiglase hinnakujunduse keeluga. KonkS § 16 p 1 kohaselt on keelatud otsene või kaudne ebaõiglase ostu- või müügihindade või muude ebaõiglase äritingimuste kehtestamine või rakendamine. Konkurentsioiguse praktika kohaselt võib turgu valitsev ettevõtja teatud tingimustel oma seisundit kuritarvitada ka ebaõiglaselt madalaid hindu kehtestades.

5. G4S-i vastus Konkurentsiameti esialgsele seisukohale

17.02.2014 esitas G4S vastuse Konkurentsiameti 09.01.2014 esialgsele seisukohale.

Seonduvalt kaubaturu ja G4S turujõuga märkis G4S, et tema hinnangul on kõikidel turvafirmadel võimekus (vajalik tehniline ja isikuline ressurss) sularahaveoks ning G4S-ile teadaolevalt turvaettevõtjad ka antud teenust tegelikkuses turul pakuvad. Ühe näitena tõi G4S USS Security Eesti AS reklaami sularahaveo teenuse osutamise kohta. Väidetavalt on ka G4S lepingulistest partneritest pangad kinnitanud, et G4S ei ole ainus ettevõtja Eestis, kes pankadesse sularaha toob. Seega võib G4S turuosa olla väiksem, kui seda on Konkurentsiameti osundatud 95%. G4S viitas potentsiaalse konkurentsi olemasolule, tuues näitena teavet Leedu ettevõtja Eurocash1 huvist siseneda Eesti turule. Lisaks esitas G4S põhjendused, miks tema hinnangul ei ole potentsiaalsete konkurentide riskid ja kulud niivõrd suured, kui Eurex CS väidab.

G4S märkis, et asjaolu, et kliendid tulevad Eurex CS-i pakkumisega G4S-i senist hinda alla kaupleva, on äriiselt mõistetav ja igapäevane mistahes majandusvaldkonnas. G4S-il on

võimalik ümber hinnata kliendile teenuse osutamise kaasnivad riskid (näiteks kui riskid on vahepeal muutnud või on juurde tekkinud logistilisi marsruute, mis võimaldavad kulusid varasemaga võrreldes teenust odavamalt osutama hakata), otsida võimalusi kulude vähendamiseks (nt vahetada kasutatav sõidukitüüp odavama vastu välja, vähendada ekipaaži suurust jne) ning selle alusel korrigeerida hinda.

G4S selgitas, et sularahaveoteenuse ja sellega seonduvate teenuste hinnastamine on suures osas kliendipõhine protsess. Kliendid on erinevad, sh tegevusvaldkondade siseselt, ning jaotus tegevusalade järgi, nagu seda Konkurentsiamet seni tegi, ei ole G4S-i hinnangul põhjendatud. Kliendi tegevusalal on küll teatav mõju riskitasemele ja kuludele (nt sularahakupüüride struktuur, müntide hulk jne on väikestes kauplemiskohtades teistsugune kui suuremates), kuid see ei ole sularahaveo teenuse seisukohalt esmatähtis. Teenuste hinnastamist mõjutavad lisaks vahetute kuludele ka muud tegurid, mis on iga kliendi puhul individuaalsed. Suurte rahasummade veoga kaasnevad märkimisväärsed riskid seda vedavatele isikutele, mis omakorda suurenevad võrdeliselt veose suurenemise ja peatuskohtade arvu suurenemisega.

Tuvastatud riskid mõjutavad teenuse lõpphinda. Riskiastme määramise aluseks on turvariski audit, mida tehakse iga kliendi kohta. Auditist selguvad konkreetse kliendi poolt transportimiseks üleantavate koguste ja konkreetsete sularaha pealevõtukohtadega seonduvad riskid.

G4S-i selgituste kohaselt, peale turvariski auditi tegemist toimub kliendile hinnapakumise tegemine lähtuvalt kliendi eripärast, arvestades seda, kus asuvad teenindatavad kliendipunktid, millised on teenindatavad mahud, riskiastmest, teenindamise ajagraafikutest, kliendi poolt väljendatud soovidest jne. Sõidukite valik, ekipaažide suurus jms on eeltoodud põhjustel individuaalsed ja riskid erinevad, mistõttu ei ole G4S-i hinnangul olemas ka nn samaväärsete klientide hinnamudelit.

G4S esitas detailsema selgituse, kuidas sularahaveo kulud sõltuvad rahaveoauto liigist, ekipaaži suurusest, ekipaaži varustusest, rahaveo sagedusest, logistilisest marsruudist ning G4S-i veosakonna ja administratsiooni üldkuludest.

G4S esitas kuluarvutuse jaekaubanduskettide ja tanklate osas, kus oli välja arvestatud kliendi poolt realselt tasutud teenustasu suhe veetud raha kogustesse ehk nn „realiseerunud hind kliendile“². G4S-i hinnangul nähtus sellest arvestusest, et realiseerunud hind kliendi kohta on G4S-il suhteliselt ühtlase tasemega ning kõik kliendid on eraldi võttes kasumis.
[.....]
[.....] Seega erinevalt

² Kuluarvestus esitati

[.....]
[.....] kohta.

Konkurentsiameti esialgses seisukohas arvutuste aluseks võetud lepingujärgsest teenustasust, pidas G4S asjakohaseks võrrelda üksnes klientidele realiseerunud hinda.

G4S esitas ka konkreetsemad põhjendused Konkurentsiameti poolt viidatud erinevuste kohta kaubandus- ja tanklakettide seas. Muuhulgas põhjendas G4S Eurex CS-i poolt pakkumise saanud klientidele hindade alandamist uute teenindusaegadega, mis sobitusid hästi olemasolevasse rahaveoringi ja tähtajaliste lepingutega. Ühele sellisele kliendile oli G4S teinud uue hinnapakumise, kus temalt teenitav tulu oleks senisest suurem. Hinnaerinevusi erinevate tanklakettide automaattanklate osas põhjendas G4S iga tanklakettide tanklate arvu erinevusega ja selle kasvu dünaamikaga, tanklate geograafilise paiknevusega, erinevusega teenindamise ajas ja selle paindlikkuses.

6. G4S-i taotlus kohustuse võtmiseks

06.06.2014 esitas G4S taotluse menetluse lõpetamiseks seoses kohustuse võtmisega. Konkurentsiameti ja G4S-i vahel toimunud kohustuse võtmise läbirääkimiste käigus esitas G4S mitmeid selgitusi oma hinnakujundusega seotud erinevate aspektide (sh. näiteks turvariski auditite, rahaveo- ja töötamise kindlustuse) ning suuremate klientide teenindamise majandusnäitajate kohta.

19.12.2014 esitas G4S taotluse kohustuse võtmiseks selle lõplikus sõnastuses nii, nagu Konkurentsiamet selle käesoleva otsusega siduvaks muudab. Kohustuse keskseks sisuks on kehtivaid hinnastamis põhimõtete ja kehtivate lepingute ajakohastamine ja lihtsustamine. Arvestades vahepealsetel aastatel toimunud turuarenguid ja asjaolu, et pikaajaliste kliendisuhete käigus on tekkinud olukordi, kus erinevate klientide lepingutingimusi ja hindu on kohati olnud keeruline võrrelda, näeb G4S võimalust ühtlasi kehtivate äritingimuste lihtsustamise ja üldistamise teel lükata ümber Konkurentsiameti mõningased kahtlused selles osas, kas G4S tegevus on olnud konkurentsiseadusega kooskõlas. G4S märkis, et uued äritingimused ja hinnastamis põhimõtted hakkavad kehtima eelkõige uutele klientidele. Olemasolevate klientide osas vajab G4S üleminekuaega, et analüüsida kehtivad lepingud läbi ja pidada klientidega läbirääkimisi. Samuti on teatud kliendid, kellele ei ole uute hinnastamis põhimõtete rakendamine võimalik tulenevalt klientide ja neile osutatavate teenuste eripäradest.

G4S peab vajalikuks rõhutada, et kohustuste pakkumisega G4S ei kinnita nõustumist Konkurentsiameti poolt järelevalvemenetluse käigus esitatud õiguslike hinnangute ja järeldustega, mis seonduvad G4S turujõu, turgu valitseva seisundi olemasolu ning käitumisega turul.

G4S on valmis võtma kohustuse alljärgnevas sõnastuses:

1. G4S juurutab oma hinnastamis põhimõtete käesolevale dokumendile lisatud hinnastamismaatriksi. Hinnastamismaatriks lähtub järgmistest põhimõtetest.

a. Hinnastamismaatriks laieneb ühetaoliselt kõikidele uutele ja olemasolevatele klientidele (arvestades vajalikku üleminekuaega), va alapunktis b toodud erisused. G4S-il on õigus korrigeerida hinnastamismaatriksi andmeid (kirjeid, näitajaid), kui selle tingivad muudatused kuludes või konkurentsituatsioonis.

b. Hinnastamismaatriks ei laiene klientidele, kellele ei osutata sularahaveoteenust standardsetel tingimustel ja kes vastavad mõnele järgmistest tunnustest:

- Klient on viinud või viib sularahaveo teenuse osutaja leidmiseks läbi riigihanke riigihangete seaduse tähenduses ja hanketingimused ja/või hankeleping esitavad teenusele ja selle osutamise tingimustele oluliselt erinevaid nõudeid kui G4S-i tavapärase sularahaveo teenuse osutamise leping (sh nt fikseeritakse hind teatud tasemele pikemaks perioodiks kui 1 aasta, suurendatakse G4S-i vastutust, lepingu rikkumise korral kohaldatakse leppetrahve vms) või ei haaku hanketingimuste alusel hinnapakkumise tegemine muul põhjusel hinnastamismaatriksi ülesehituse või loogikaga.
- Tegemist on ettevõtjaga, kes tegeleb elutähtsa teenuse osutajana mõne sularaharingluse ja makseteenuse osutamisega kooskõlas hädaolukorra seaduse § 34 lg-ga 8.
- Kliendile sularahaveoteenuse osutamine erineb märkimisväärselt tavapäraste klientide teenindamisest (eelkõige kui korraga veetav rahasumma/rahaveos ületab kõnniteelimiiti [...] eurot, müntide veoks on vaja tellida eraldi suurema kandevõimega veok, pimelugemine, kliendile sularahaveo teenuse osutamine erineb muul põhjusel oluliselt G4S tavapäraste samaväärsete klientide teenindamisest ja seetõttu esineb mõjuv põhjus hinnastamismaatriksi mitterakendamiseks), mistõttu tuleb talle teha individuaalne hinnapakkumine. Selguse huvides kinnitab G4S, et lähtub klientide hinnastamisel mittediskrimineerimispõhimõttest ning kui teenuste osutamise tingimuste osas on isik hinnastamismaatriksi alusel talle arvutatava hinnaga samaväärset hinda maksvate kaubandusklientidega võrreldav, lähtub G4S hinnapakkumiste tegemisel hinnastamismaatriksist.

c. Hinnastamismaatriks rakendub pangast-kliendile suunal üksnes tingimusel, et klient eraldi sellist teenust soovib. Kui klient soovib pangast-kliendile teenust kliendilt-panka veo käigus, siis seda eraldi veona ei hinnastata ja teenindatud rahasumma võetakse arvesse.

d. Hinnastamismaatriks hõlmab lisaks sularahaveole sularaha töötlemise teenuseid (järgnevalt nimetatata teenused, sh kassapõhjade ettevalmistamine, pimelugemine jms hinnastamismaatriks ei hõlma):

- sularaha lugemine,
- sularaha sorteerimine,
- sularaha pakkimine,
- võltsimiskahtlusega rahatähtede eraldamine,
- Käitlemiseks võetud sularahaga võrdse rahasumma kandmine kliendi kontole ja/või veoelselt rahasumma võtmine kliendi kontolt.

2. G4S avalikustab nii hinnastamismaatriksi kui hinnastamisprotsessi kirjeldused oma veebilehel alates 01.01.2015. a. Lisaks annab G4S välja pressiteate, milles ta lühidalt selgitab uue hinnastamismaatriksi kehtestamise asjaolusid ja uusi hinnastamis põhimõtteid.
3. G4S töötab hiljemalt 01.01.2015. a. ettevõttesiseselt välja vajaminevad juhendmaterjalid ja protsessikirjeldused ning viib vajadusel ettevõttesiseselt läbi müügitöötajate täiendkoolitused seonduvalt hinnastamismaatriksiga.
4. Kõik alates 01.01.2015. a. sõlmitavad uued sularahaveolepingud hakkavad põhinema käesolevale dokumendile lisatud hinnastamismaatriksil, va välistustega hõlmatud kliendikategooriad.
5. Kehtivate sularahaveolepingute üleviimine hinnastamismaatriksile toimub järgmiste tingimuste kohaselt:
 - a. Hinnastamismaatriksile üleviimise kohustus hõlmab käibe järgi 100 suuremat kaubandusklienti. Ülejäänud kaubandusklientide osas võetakse kohustus hinnastamismaatriksile üleviimise osas üksnes juhul, kui mingil põhjusel on vaja nende lepingut muuta ning nende hinnastamismaatriksile üleviimise tähtaegade osas ei kohaldata punktides 6.a. ja 6.b. märgitud tähtaegu (kuna nende mahud ja käibed on sedavõrd väikesed).
 - b. Sularahaveolepingud, milles sisalduv hind erineb hinnastamismaatriksi alusel arvestavast hinnast ükskõik kummas suunas vähem kui 10% (kaasa arvatud), loetakse hinnastamismaatriksile vastavaks ning nende lepingute muutmiseks G4S kohustatud ei ole.
 - c. Hinnastamismaatriksile mittevastavate sularahaveolepingute osas (so 100 suurema kaubanduskliendi lepingutest nende lepingute osas, milles sisalduva hinnakokkuleppe hälve võrrelduna hinnastamismaatriksiga ületab 10%) viib G4S läbi läbirääkimised lepingu vastavusse viimiseks hinnastamismaatriksile. Läbirääkimiste tulemusel lepatakse kliendiga kokku uute hinnastamis põhimõtete rakendamisele üleminekus või lepingu lõpetamises (juhul kui klient keeldub hinnastamismaatriksile üleminekest).
 - d. Lepingu muutmise läbirääkimisi viiakse läbi selliselt, et esmajärjekorras räägitakse lepingu muutmises läbi klientidega, kelle lepingut (sh hinda) on viimati muudetud rohkem kui 12 kuud tagasi.
 - e. Tagamaks sujuvam ülemineks hinnastamismaatriksile ei ole G4S kohustatud muutma ühegi kliendi kehtivat hinda 2015. aasta jooksul rohkem kui 30%. Alates 2016. aastast mingeid piiranguid hinna muutmise ulatusele ei ole.
6. G4S viib sularahaveolepingud punkti 5 alusel üle hinnastamismaatriksile järgmisteks tähtaegadeks:
 - a. 2/3 alapunktis 5.c. nimetatud lepingutest viiakse üle hinnastamismaatriksile või lepingud lõpetatakse hiljemalt 31.12.2015. a.
 - b. Ülejäänud 1/3 alapunktis 5.c. nimetatud lepingutest, sh lepingud, mille osas rakendus alapunkti 5.e. alusel pikem ülemineku aeg, viiakse üle hinnastamismaatriksile või lepingud lõpetatakse hiljemalt 31.12.2016. a.
 - c. Väiksemad kaubanduskliendid, kes alapunktis 5.a. esitatud põhjustel ei ole eelmistes alapunktides nimetatud tähtaegadega hõlmatud, viiakse hinnastamismaatriksile üle üksnes juhul, kui nende lepingud vajavad mingil põhjusel muutmist.
7. G4S esitab Konkurentsiametile 11.01.2016.a ja 11.01.2017.a ülevaate hinnastamismaatriksile mittevastanud lepingutest, mis on üle viidud hinnastamismaatriksile või

lõpetatud, et Konkurentsiamet saaks veenduda alapunktis 6 nimetatud tähtaegadest kinnipidamises.

8. G4S täidab eelnimetatud kohustusi ja rakendab hinnastamise põhimõtteid vähemalt kuni 31.12.2018. a.

G4S lisas võetavat kohustust selgitades, et eelkõige on punktis 1.a. silmas peetud maatriksis sisalduvate näitajate/kirjete korrigeerimist (näiteks stopi hind, koefitsiendid, sektorite andmed, teenindatava summa suurus, keskmise rahasaadetise suurus, stoppide arv tunnis jne) mitte muudatusi maatriksi arhitektuuris üldiselt. Kuna kohustused võetakse pikema aja peale, siis vastavate andmete ja kirjete muutmise vajaduse võivad lisaks otsesele kulude muutumisele põhjustada ka erinevad välised tegurid konkurentsituatsioonis, mis otseselt kuludega ei pruugi seonduda, sh konkurents suuremine turul, konkurendi turuletulek, konkurentide turunduskampaaniad ja hinnakujundus, alternatiivsete toodete/teenuste turuletulek jne

Kohustuste punkti 1.b. osas selgitas G4S, et kehtivates kaubandusklientide lepingutest ja muudest lepingutest on riigihanke korras sõlmitud sularahaveo teenuse osutamise lepingud üksnes kahe isikuga: AS Omniva ja Politsei- ja Piirivalveamet. Näitena riigihangete tingimuste kohta, mis ei haaku hinnastamismaatriksiga, tõi G4S esile järgmised punktid:

- i. Lepingu hind on fikeeritud enam kui 12 kuuks,
- ii. Korraga veetav rahasumma ületab kõnniteelimiiti [...] eurot,
- iii. Lepingu rikkumise korral kohaldatakse märkimisväärseid leppetrahve (nt teenindamisega hilinemise korral),
- iv. G4S-i vastutus on suurem kui rahasaadetise väärtus (nt kaudse varalise kahju hüvitamise kohustus).

G4S-i klientidest on elutähtsa teenuse osutajateks pangad, makseasutused ja muud nendelaadsed ettevõtjad. Käesoleval hetkel on pankadest, makseasutustest ja nendelaadsetest ettevõtetest G4S-i klientideks 13 ettevõtjat.

G4S selgitas punkti 5.a. osas, et nimetatud 100 suuremat klienti annavad [...] % kaubandusklientide käibest. G4S esitas Konkurentsiametile loetelu neist klientidest koos teabega selle kohta, kuidas iga kliendi hinnad uuele hinnastamismaatriksile üleminekuga muutuvad. Punkti 5.d. osas selgitas G4S, et viimase [...] ...] jooksul on sõlmitud lepingud [...] kliendiga. Konkurentsiamet täheldab, et suurim neist klientidest on G4S-l [...] -ndal kohal ning enamus jääb [...] -ndast kohast kaugemale.

G4S selgitas, et Kohustuste punktid 6.a. ja 6.b. tähendavad seda, et lepingud viiakse lõplikult üle uutele hindadele vastavalt 31.12.2015 (2/3 lepingutest) ja 31.12.2016 (ülejäänud 1/3 lepingutest). Kõik need ettevõtjad, kellega lepatakse kokku mitmeaastases üleminekuajas, on hõlmatud kohustuste punktiga 6.b.

Kohustusega kaasneva hinnastamismaatriksi kohaselt kohaldub see standardsetel tingimustel teenust ostvatele kaubandusklientidele. Suurte mündikoguste vedu ja töötlus hinnastatakse

eraldi. Hinnapakumise koostamiseks esitab klient Kliendiandmete lehe, kus on lisaks muudele andmetele ära toodud planeeritud stoppide vajadus sektorite lõikes, planeeritav teenindamist vajav rahasumma koos ja hinnanguline keskmine rahasaadetise suurus. G4S SRD veosakond määravad ära logistilised detailid, millede hulka kuulub ka marsruudi hindamine, mille juurde antud kliendi stopid lisatakse. Lõplikku hinnapakumist võib G4S-i juhtkonna liige muuta 10% ulatuses mõlemas suunas.

Hinnastamismaatriks sisaldab baashinna tariife väljendatuna stopi miinimumhinnas ja stopi hinna %-na summast, stopi marsruudi koefitsiente ja lisanduvate teenuste tariife.

7. Konkurentsiameti hinnang G4S-i poolt pakutud kohustusele

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 1 võib ettevõtja, kelle tegevus võib rikkuda käesoleva seaduse §-s 4 või 16 või Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 101 või 102 sätestatud ning kelle puhul Konkurentsiamet kaalub ettekirjutusega korrarikkumise kõrvaldamise kohustuse panemist, esitada kirjalikult Konkurentsiametile taotluse omapoolse kohustuse võtmiseks (edaspidi kohustuse võtmise taotlus).

KonkS § 63⁷ lõike 2 kohaselt peab kohustus olema suunatud konkurentsiolukorra parandamisele ja sobiv rikkumise kahjulike mõjude lõpetamiseks.

Konkurentsiamet leiab, et G4S-i poolt rakendatav hinnastamismaatriks kõrvaldab tõhusalt need konkurentsiprobleemid, millele Konkurentsiamet 09.01.2014 esialgses seisukohas viitas. Seda silmas pidades on tarbetu menetlust jätkata eesmärgiga kujundada lõplik seisukoht, kas G4S on toime pannud KonkS § 16 rikkumist.

Konkurentsiamet leidis 09.01.2014 esialgses seisukohas, et olles tutvunud G4S-i poolt seni esitatud selgitustega ja menetluse käigus kogutud teabega, ei saa Konkurentsiameti hinnangul välistada, et G4S-i poolt ajavahemikus 2011-2012. a klientidele, kellele Eurex CS oli teinud oma hinnapakumised, kehtestatud rahaveo ja –töötuse tasud võivad olla vastuolus KonkS § 16 p-dega 1 ja 3. KonkS § 16 p 3 kohaselt on keelatud võrdväärsete kokkulepete korral erinevate tingimuste pakkumine või rakendamine erinevatele äripartneritele, pannes mõne neist ebasoodsasse konkurentsiolukorda. KonkS § 16 p 3-st tuleneb, et erinevused teenustasudes peavad olema objektiivselt põhjendatud. Eelkõige tähendab see, et erinevused teenustasudes peaks vastama erinevusele G4S-i konkreetsete klientide teenindamisega seotud kuludes. Uus hinnastamismaatriks kujutab endast sisuliselt tasustamise süsteemi, kus igale kliendile rakendatav tasu sõltub objektiivsetest ja kontrollitavatest kriteeriumitest. Seega langeb ära võimalus, et erinevused G4S-i poolt klientidele rakendatavates teenustasudes oleksid objektiivselt põhjendamata.

Konkurentsiamet märkis 09.01.2014 esialgses seisukohas, et pakkumise tegemine Eurexi CS-i poolt mõnele kliendile ei saa eraldi võttes olla õigustuseks madalama teenustasu kehtestamisele sellele kliendile, sest konkreetse kliendi teenindamise kulud ei saa sõltuda sellest, kas Eurex CS

on sellele kliendile pakkumise teinud. G4S-l on kahtlemata õigus Eurex CS-i pakkumistele reageerida, kuid KonkS § 16 p 3 nõuete järgimiseks peab ta seda sel juhul tegema kõikide võrdväärsete klientide suhtes, sealhulgas nende suhtes, kellele Eurex CS pakkumist ei ole esitanud. Vastupidisel juhul on võimalik, et mõnele üksikule kliendile suunatud hinnasoodustuste tegemine omab turgu sulgevat mõju, olles seeläbi vastuolus KonkS § 16 p-s 1 sätestatud ebaõiglase hinnakujunduse keeluga. KonkS § 16 p 1 kohaselt on keelatud otsene või kaudne ebaõiglase ostu- või müügihindade või muude ebaõiglase äritingimuste kehtestamine või rakendamine. Konkurentsioiguse praktika kohaselt võib turgu valitsev ettevõtja teatud tingimustel oma seisundit kuritarvitada ka ebaõiglaselt madalaid hindu kehtestades. Konkurentsiamet leiab, et uue hinnastamismaatriksi rakendamine välistab võimaluse, et konkureeriva pakkumise saanud klientidele tehtaks suunatud ning muude asjaoludega objektiivselt põhjendamata allahindlusi. Sel viisil on ka Eurex CS-l kui turule hiljuti tulnud G4S-st oluliselt väiksemal konkurendil kui ka teistel potentsiaalsetel teenuseosutajatel paremad võimalused turuosa suurendamise nimel konkureerida.

G4S võtab kohustuse viia senistest lepingutest uuele hinnastamismaatriksile üle 100 suurimat kaubandusklienti ning ülejäänud kaubandusklientide tasusid muudetakse üksnes siis, kui tekib vajadus lepingut muuta. Konkurentsiamet leiab, et 100 suurima kliendiga piirdumine lahendab efektiivselt turul esinevad konkurentsiprobleemid, sest need 100 klienti moodustavad käibe alusel [...] % G4S-i rahaveo kaubandusklientidest. Konkurentsiamet on veendunud, et kui ka ülejäänud [...] % käivet andvate klientide hinnakujundus üldse ei muutuks, on tegemist niivõrd väikese osaga turust, et Eurex CS-i konkurentsiolekorda see enam ei mõjuta. Sealjuures oleks ka ebaproportsionaalne nõuda G4S-lt lepingu muutmise pärast läbirääkimiste pidamist väga väikeste klientidega, kelle hinnakujundus konkurentsiolekorda reaalselt ei mõjuta. Samas on kohustuse kohaselt ka sellistel klientidel säilinud võimalus uuele hinnastamismaatriksile üle minna, kui tekib vajadus nendega sõlmitud lepingut muuta. Selline initsiatiiv lepingu muutmiseks võib tuleneda nii G4S-i kui ka kliendi poolt.

Konkurentsiamet mõistab, et 100 suurima kliendiga lepingute muutmine on G4S-i jaoks ressursimahukas väljakutse. Seda silmas pidades tuleb pidada proportsionaalseks kohustustes sisalduvad kaheaastast üleminekuperioodi, kusjuures esimese aastaga muudetakse lepinguid 2/3 klientidel. Samuti on proportsionaalne tingimus, et esimesel aastal ei ole kohustust muuta kehtivat hinda rohkem, kui 30%. Konkurentsiamet leiab, et konkurentsiolekorra parandamiseks on eriti oluline, et uus hinnastamismaatriks laieneb kõikidele uutele lepingutele kohe. See tähendab, et võimalikud hinnaläbirääkimised G4S-i ja tema klientide vahel, mis on saanud oma alguse konkureerivast pakkumisest sellele kliendile, hakkavad alates 2015. aastast kohe toimuma uue hinnastamismaatriksi nõuete kohaselt.

Konkurentsioiguse eesmärk ei ole võtta suurt turujõudu omavalt ettevõtjalt igasugune paindlikkus turul valitsevale olukorrale reageerida. Oluline on, et turul valitsevale konkurentsiolekorrale reageerimine ei muutuks konkurentsiolekorralt kahjustavaks. Teisalt, andes suurt turujõudu omavale ettevõtjale ette liialt jäigad tingimused, nii et tal puuduks sisuliselt igasugune võimalus väiksemate konkurentide pakkumistele reageerida, võib omakorda olla hoopis konkurentsiolekorrale kahjulik. Konkurentsiamet leiab, et G4S-i poolt

võetav kohustus, mille kohaselt on G4S-l võimalik kuni 10% ulatuses hinnastamismatriksist kõrvale kalduda, loob mõistliku tasakaalu nende kahe kaalutluse vahel.

KonkS § 63⁷ lg 5 kohaselt on kohustus tähtajaline. Ettevõtja on kohustatud Konkurentsiameti poolt varem määratud ajal teavitama Konkurentsiametit kohustuse täitmisest. Käesoleval juhul on vastavalt kohustuse punktile 8 kohustus täidetud, kui G4S täidab võetud kohustusi ja rakendab hinnastamise põhimõtteid vähemalt kuni 31.12.2018. G4S on kohustatud kümne päeva jooksul peale kohustuse lõppemist, s.o hiljemalt 11.01.2019 esitama Konkurentsiametile ülevaate kohustuse täitmisest. Lisaks on G4S kohustatud esitama Konkurentsiametile kohustuse punktis 7 nimetatud teabe tähtaegadeks 11.01.2016 ja 11.01.2017.

Arvestades kõike eeltoodut leiab Konkurentsiamet, et G4S-i poolt pakutud kohustus vastab proportsionaalsuse põhimõtte tingimustele, mis tähendab seda, et kohustus on vajalik ja piisav selleks, et lahendada Konkurentsiameti poolt 09.01.2014 koostatud esialgses hinnangus tõstatatud konkurentsiprobleem ning on kohane konkurentsiolukorra parandamiseks. Samuti võib kohustust pidada mõõdukaks.

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 4, kui Konkurentsiamet kiidab kohustuse heaks, võib ta oma otsusega muuta heakskiidetud kohustuse ettevõtjale siduvaks ja lõpetada menetluse.

Vastavalt korraaitseaduse § 28 lõikele 1 on Konkurentsiametil õigus teha ettekirjutus isikule, kui nimetatud isik jättis KonkS § 63⁷ alusel võetud kohustuse täitmata. Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 6 võib Konkurentsiamet omal algatusel või isiku taotluse alusel uuendada KonkS § 63⁷ lõike 4 alusel lõpetatud menetluse, kui: 1) asjaolud, millel menetluse lõpetamine põhineb, on olulisel määral muutunud; 2) ettevõtja ei täida võetud kohustust; 3) kohustus kiideti heaks või menetlus lõpetati ettevõtja esitatud ebatäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 8 ja § 63⁷ lõikest 4,

otsustan

- 1. Kohustada AS-i G4S Eesti täitma käesoleva otsuse lisa kirjeldatud kohustus.**
- 2. Lõpetada AS-i G4S Eesti suhtes alustatud järelevalvemenetlus käesoleva kohustuse võtmise asjaoludega hõlmatud osas.**

Otsuse lisa: AS G4S Eesti poolt 19.12.2014 pakutud kohustus.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse

seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

Ärakiri on Konkurentsiameti 30.12.2014.a. otsuse nr 5.1-5/14-036 originaaliga samane. Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].

Anna Mazur, Konkurentsiameti konkurentsitenistuse järelvalveosakonna nõunik